

Terricabras Nogueras, Josep-Maria; entrada "Ferrater i Mora, Josep", al *Diccionari d'Historiografia Catalana*, dirigit per Antoni Simón, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, juny del 2003, pàg. 469-470.

Ferrater Mora, Josep (Barcelona 1912-1991), filòsof creador del mètode integracionista. Va estudiar comerç en el Col·legi de Sta. Maria del Collerell i després filosofia a la Universitat de Barcelona, on les figures de Joaquim Xirau i Jaume Serra Hunter brillaven amb llum pròpia. Allà es va familiaritzar amb la fenomenologia i amb els corrents de filiació alemanya. Durant la guerra va servir en el bàndol republicà. S'exilià i, després d'estades a París, Cuba i Santiago de Chile, es va instal·lar als EUA. Des del 1948 fins a la seva jubilació va ser professor del Bryn Mawr College (Pennsylvania).

Mentre era a Cuba va rebre l'encàrrec de preparar un breu diccionari de filosofia. El treball, que consistí inicialment en un sol volum, acabaria convertint-se, al cap dels anys, en una obra monumental de quatre volums, elogiada unànimement com el diccionari de filosofia més important i més ambiciós escrit mai per una sola persona. Ara bé, el *Diccionario de filosofía* no és important només per ell mateix, sinó perquè va jugar un paper decisiu en l'evolució del pensament filosòfic del seu autor. Efectivament, la preparació del diccionari va obligar Ferrater a aprofundir en la tradició històrica. No es tractava només d'oferir-hi una visió esquemàtica del gran tapís de la història de la filosofia, sinó que, com qui diu, s'hi havien de teixir els nombrosos fils que componen les figures, les escenes i els relleus del tapís.

L'obligat aprofundiment en la comprensió històrica de la filosofia va provocar que Ferrater, a més de descobrir el món de la tradició analítica -que li completava la formació rebuda a Barcelona-, arribés també a concebre una de les seves intuïcions fonamentals: en efecte, amb la seva mera existència, les diversíssimes doctrines filosòfiques mostraven dues característiques bàsiques: la seva irreductibilitat i la seva conflictivitat.

Així es va conformar la creació filosòfica del propi Ferrater. Fascinat per la diversitat, es va sentir atret per gairebé totes les disciplines filosòfiques: des de la lògica, la filosofia del llenguatge i la filosofia de la ciència, fins a la política, l'ètica o l'estètica, passant per l'ontologia i la teoria del coneixement. Però els seus nombrosos interessos no li van fer oblidar la importància de perseguir un sistema, que ell volia que fos un "sistema obert". Des d'aquesta visió de realitats diverses, alhora irreductibles i comprensibles, Ferrater exhibeix una elegant conjunció d'ironia antidogmàtica i de rigor. Els seus interessos li reclamen un mètode; però el seu mètode no el porta a l'entotsolament o a la reclusió sinó a l'integracionisme. Davant la constant discòrdia entre propostes i mètodes filosòfics oposats, l'integracionisme afirma que els conceptes que entren en qualsevol dualisme

(realisme/idealisme, subjectivisme/objectivisme, racionalisme/empirisme, etc.), no han de ser tractats com si designessin realitats existents sinó que només són "conceptes-límit", cadascun dels quals exagera un aspecte de la realitat; així doncs, els dualismes conceptuals no expressen conceptes realment existents, sinó que són només el marc -com qui diu, el camp de joc- a l'interior del qual ens hem de moure.

Entre les seves obres, destaquem, per ordre cronològic: *Diccionario de filosofía*, 1^a ed. 1941; 6^a ed., 4 volums, 1979; *Les formes de la vida catalana*, Agrupació Patriòtica Catalana, Santiago de Chile 1944; *Unamuno: bosquejo de una filosofía*, Losada, Buenos Aires 1944; *Cuatro visiones de la historia universal: San Agustín, Vico, Voltaire, Hegel*, Losada, Buenos Aires 1945; *Lógica matemática*, FCE, México 1955; *Ortega y Gasset: An Outline of His Philosophy*, Bowes/Yale University, London/New Haven 1957; *El ser y la muerte: bosquejo de una filosofía integracionista*, Aguilar, Madrid 1962; *El ser y el sentido*, Revista de Occidente, Madrid 1968, que després passarà a ser *Fundamentos de filosofía*, Alianza, Madrid 1985; *La filosofía actual*, Alianza, Madrid 1969; *Indagaciones sobre el lenguaje*, Alianza, Madrid 1970; *Cambio de marcha en filosofía*, Alianza, Madrid 1974; *De la materia a la razón*, Alianza, Madrid 1979; *Ética aplicada. Del aborto a la violencia*, Alianza, Madrid 1981, amb P.Cohn, 3^a ed. ampliada 1985; *Modos de hacer filosofía*, Crítica, Barcelona 1985. Hi ha també editats dos volums de *Obras selectas*, Revista de Occidente, Madrid, 1967.

Sobre la seva obra es poden consultar: *Anthropos* 49 (1985), número monogràfic; COHN, P. (ed.): *Transparencies. Philosophical Essays in Honor of J.F.M.*, Humanities Press, Atlantic Highlands 1981; GINER, S.-GUISÁN, E. (eds.): *J.F.M.: El hombre y su obra*, Universidad de Santiago de Compostela 1994; MORA, A.: *Gent nostra. Ferrater Mora*, ed. Nou Art Thor, Barcelona 1989; NIETO BLANCO, C.: *La filosofía en el encrucijada. Perfiles del pensamiento de J.F.M.*, UAB, Bellaterra 1985.

El 1989 es va crear la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani, a l'Estudi General de Girona de la UAB, posteriorment Universitat de Girona. Ferrater llegà tota la seva biblioteca, les seves cartes, papers i documents privats a la Càtedra.